

Dr. sc. Nikolina MALETA,
izvanredna profesorica
Sveučilište u Mostaru, Pravni fakultet
nikolina.maleta@pf.sum.ba

UDK 341.231.14:347.2](4)
341.64(4)

Izvorni znanstveni članak
Rad stigao: 24. travnja 2024.
Rad prihvaćen: 11. lipnja 2024.

Dr. sc. Cvija JURKOVIĆ, docentica
Sveučilište u Mostaru, Pravni fakultet
cvija.jurkovic@pf.sum.ba

Ivan TOMIĆ, mag. iur., asistent*¹
Sveučilište u Mostaru, Pravni fakultet
ivan.tomic@pf.sum.ba

PRAVO NA IMOVINU S POSEBNIM OSVRTOM NA OPSEG ZAŠTITE U GOSPODARSKOM POSLOVANJU

Sažetak: U radu se analizira pravo na imovinu propisano Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te specifičnosti u vezi zaštite imovine gospodarskih društava u praksi Europskog suda za ljudska prava. S obzirom da zaštita imovine od oduzimanja predstavlja srž članka 1. Protokola br. 1, ispituju se uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi oduzimanje bilo u skladu s Konvencijom. U praksi Sud ponajprije ispituje predmete s aspekta drugog i trećeg pravila, a tek potom na osnovu prvog pravila. Tri pravila iz članka 1 Protokola br.1 su zasebna, ali nisu međusobno nepovezana budući da prema sudskoj praksi do povrede mirnog uživanja vlasništva može doći zbog združenog učinka mjera koje dovode do miješanja u ovo konvencijsko pravo. Iako iz formulacije članka 1 Protokola br.1 proizlazi da države imaju široku slobodu pri ograničavanju ovog prava, opseg prava na imovinu znatno je proširen u praksi nadzornih tijela Konvencije što je posebno vidljivo iz oblika zaštićene imovine u gospodarskom poslovanju. Rezultati istraživanja ukazuju da su u opseg zaštite uključeni udjeli i dionice u gospodarskim društvima, odobrenja za obavljanje djelatnosti u gospodarskom poslovanju, poslovni interesi, naknada za gubitak resursa za proizvodnju, određena potraživanja društva i intelektualno vlasništvo.

Ključne riječi: pravo na imovinu, oduzimanje imovine, kontrola imovine, praksa Europskog suda za ljudska prava, gospodarsko poslovanje

1. Uvod

Pravo na imovinu jedno je od temeljnih ljudskih prava s obzirom na to da njegovo poštivanje predstavlja preduvjet za ostvarivanje brojnih drugih ljudskih prava. Pravna priroda ovog ljudskog prava nije jednoznačna. Iako je ponajprije riječ o pravu iz skupine ekonomskih prava, ovo se pravo može u određenom smislu svrstati i u skupinu građanskih i političkih prava. Povijesnoppravno promatrano, imovina je često bila preduvjet ostvarivanja političkih prava, a zaštita ovog prava predstavljala je i predstavlja temeljni preduvjet osobne slobode pojedinca.

Ambivalentnost prava na imovinu ogleda se i u činjenici da njegov titular nisu samo fizičke nego i pravne osobe. Navedeno je posebno istaknuto u formulaciji članka 1. Protokola br. 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

* Student Poslijediplomskog doktorskog studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Mostaru